

Štát - Portugalská republika (Portugalsko) :

Dejiny

Roku 1580 - Španielsko anektovalo Portugalsko.

Roku 1640 - vojvoda Ján z Braganci (1604-1656) viedol povstanie proti Španielsku, čoho výsledkom bolo dosiahnutie nezávislosti.

V rokoch 1807-1821 - počas francúzskej okupácie utiekol do Brazílie kráľ Ján IV.

Roku 1811 - britské vojská pod vedením Wellingtona vytlačili francúzske vojská z Portugalska.

Roku 1822 - Brazília dosiahla nezávislosť od Portugalska.

Roku 1908 - boli revolucionármi zavraždení kráľ Karol I. (1863-1908) a jeho syn. Na trón nastúpil Manuel II. (1889-1932).

Roku 1910 - bol zvrhnutý kráľ Manuel II. a vyhlásená republika.

Roku 1926 - bola po prevrate zvrhnutá vláda krajiny a došlo k potlačeniu občianskych práv.

Roku 1928 - kreslo ministra financií obsadil António de Oliveira Salazar (1889-1970), ktorý si uzurpoval diktátorskú moc a **roku 1932** sa stal predsedom vlády.

Roku 1959 - Portugalsko vstúpilo do Európskeho združenia voľného obchodu (EFTA).

Roku 1961 - prebiehali koloniálne konflikty, ktoré si vyžiadali veľa obetí a došlo k hospodárskemu oslabeniu krajiny.

Roku 1968 - po mŕtvici Salazara vo funkcii vystriedal Marcello Caetano (1906-1980).

Roku 1987 - bol Hnutím ozbrojených síl zosadený Caetano, zrušená tajná polícia a došlo k obnoveniu občianskych práv.

V rokoch 1974-1976 - došlo strate zostávajúcich kolónií.

Roku 1976 - bola prijatá nová ústava, ktorá zabezpečila návrat občianskej vlády. Jej predsedom sa stal Mário Soares (1924).

Roku 1978 - rezignoval Soares.

Roku 1980 - Francisco Balsemao (1937) vytvoril centristickú koaličnú vládu.

Roku 1982 - bola prijatá nová ústava, ktorá významne obmedzila právomoci prezidenta.

Roku 1983 - vznikla stredolavá vláda.

Roku 1985 - sa predsedom vlády stal Aníbal Cavaco Silva (1939).

Roku 1986

- Soares sa stal prvým občianskym prezidentom po 60-tich rokoch,

- vstúpilo Portugalsko do Európskeho spoločenstva (ES).

Roku 1988 - vstúpila krajina do Západoeurópskej únie (ZEÚ).

Roku 1989 - bol prijatý ústavný dodatok, ktorý povoľoval privatizáciu väčších štátnych podnikov.

Roku 1995 - došlo k zrušeniu pasovej kontroly so šiestimi štátmi Európskej únie (EÚ).

Portugalci

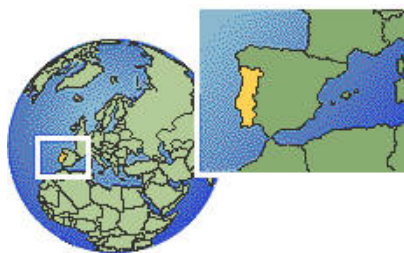
Románsky národ v Portugalsku (10 miliónov; odhad z roku 1982), veľké skupiny v Brazílii, USA a v bývalých kolóniách (Angola, Mozambik, východný Timor), odkiaľ sa po zvrhnutí fašistickej diktatúry v Portugalsku a po osamostatnení týchto kolónií (roku 1974) mnohí vrátili do vlasti; celkovo sa počet Portugalcov na celom svete odhaduje asi na 11-12 miliónov. Mnohí Portugalci, hlavne muži, odchádzajú za prácou do iných európskych krajín, silná je emigrácia do zámoria (Brazília, Venezuela, Spojené štáty americké). Jazykovo patria k iberorománskej skupine románskych jazykov indoeurópskej rodiny; portugalsky hovorí na svete asi 140 miliónov osôb. Najstaršia literárna pamiatka je z 12. storočia. Veriaci sú katolíci.

Portugalci sú potomkovia iberijských kmeňov (Luzitáncov) ovplyvnených Keltami a potom romanizovaných medzi 2. storočím p.n.l. a 4. storočím n.l. Na etnogenéze Portugalcov sa podieľali aj germánske kmene (Svébovia a Vizigóti) a Arabi (hlavne na juhu krajiny). Portugalská národnosť sa začala formovať v 12. storočí; v 15.-16. storočí vytvorili druhú najväčšiu koloniálnu ríšu tej doby. Španielska nadvláda v 16.-17. storočí prispela k vytvoreniu národnej jednoty. Kríza koloniálneho impéria Portugalska v dôsledku vyčerpania materiálnych

a ľudských rezerv, vojny s koloniálnymi mocnosťami a s podrobenými národmi a neskôr aj politická a hospodárska závislosť na Veľkej Británii a Francúzsku (18.-začiatok 19. storočia) viedli k tomu, že ako národ sa Portugalci konštituovali až v 19. storočí.

Mali by ste vedieť, že:

- roku 1756 v zastúpení portugalského kráľa markýz de Pombal založil Asociáciu pestovateľského hrozna v Alto Douro, ktorá mala kontrolovať kvalitu, ceny a vývoz vína. O rok neskôr, v roku 1757 potom v strednej časti povodia rieky Douro nechal ohraničiť veľkými kamennými (žulovými) pätníkmi oblasť s vinicami klasifikovanými podľa kvality vína. Vytýčil tak v Portugalsku najstaršiu vinársku oblasť sveta. Vyrába sa na nej svetoznáme portské.

[Ako sa správať v cudzine](#)

Zdroje

Prevzaté a upravené z:

- James Hugnes, *Velká všeobecná ilustrovaná encyklopédia*, Mladé letá 2002, ISBN 80-06-01235-0,
- Václav Hubinger, František Honzák, Jiří Polišenský, *Národy celého světa*, Mladá fronta, Praha 1985,
- Anton Matula, László Mari, Ladislav Tolmáči, Terézia Tolmáčiová, *Lexikón štátov a území sveta*, MAPA Slovakia Bratislava 2001, ISBN 80-8067-023-4.

Zdroje obrázkov

- Vlajky prevzaté a upravené z: <http://www.statnevlajky.sk/>,
- Polohy štátov prevzaté a upravené z: <http://www.zemepis.com/A-Z.php>,
- Mapy prevzaté a upravené z: <http://www.ezilon.com/maps/>.